

1. PERUSTIEDOT KOHTEESTA	
1.1. Maisema-alueen nimi	Karvianjoen kulttuurimaisema
1.2. Maisema-alueen uusi nimi	Karvianjokilaakson kulttuurimaisema
1.3. Kunta	Kankaanpää ja Honkajoki
1.4. Pinta-ala	7 864 ha
1.5. Aikaisemmat inventoinnit [tekijä, vuosi, arvo]	RKY1993: Karvianjoen kulttuurimaisema (Kynnärjärvi), Karvianjoen kulttuurimaisema Lauri Putkonen, 2005, Satakunnan arvokkaat kulttuurimaisemat: Hapuan kulttuurimaisema, Kynnärjärven kulttuurimaisema, Karvianjoen kulttuurimaisema, Vatajankylän kulttuurimaisema, Pitkäkosken jokimaisema, Paastonkylän kulttuurimaisema, Pappilankylän kulttuurimaisema, Lankoski, Karvianjoen kulttuurimaisema välillä Patokoski - Lahdenperä ja Rakennuskoski - Jyllinkoski kulttuurimaisema.
1.6. Päiväysinventoijan nimi	Jenny Alatalo
1.7. Päiväysinventoinnin pvm	Maastopäivä 17.4.2013
1.8. Arkistointipaikka	
2. MAISEMAMAAKUNTA JA -SEUTU	
2.1. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Suomenselkä ja Lounaismaa / Pohjois-Satakunnan järviseltu
2.2. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	
2.3. Kuvailuteksti [Lyhyt kuvaus maisemamaakunnan ja -seudun tyypillisistä piirteistä]	Lounaismaan maiseman peruselementit vaihtelevat rikkonaisesta saaristosta ja kumpuilevista, osittain paljastuneista kallioalueista laajoihin tasaisiin, viljaviin savikkoalueisiin, joilla lukuisat joet kiemurtelevat. Pohjois-Satakunnan Lounaismaa vaihtuu kohti Suomenselän karuja vedenjakaja alueita. Seudun verraten metsäistä yleisilmettä elävöittävät monet järvet. Savikoita on alueella niukalti joidenkin pienehköjen jokien varsilla, eivätkä maanviljelyn edellytykset ole yhtä hyvät kuin muualla Lounaismaalla. Alueella olevia peltomaisemia elävöittävät niiden sijainti järvien ja jokien rantamilla. Verrattain harva asutus on sijoittunut pääasiassa pienten jokien laaksojen tuntumaan. Suomenselän karuus näkyy alueen pohjoisosassa, suoalueiden lisääntymisenä selänteiden notkelmissa.
3. LUONNON OMINAISPIIRTEET	
3.1. Maa- ja kallioperä	Kallioperältään alue on suurimmaksi osaksi graniittia. Kynnärjärven pohjoispuolelta Vatajankylän pohjoispuolelle kallioperä on granodioriittia, tonaliittia ja kvartsidioriittia. Maaperältään viljelyalueet ovat suurimmaksi osaksi hienojakoista maalajia eli hienoa hietaa ja hiesua. Alueen eteläosassa hienojakoisen maalajin reunoilla on suurimmaksi osaksi sekalajitteista maalajia eli moreenia ja paikoin myös kalliomaata. Pohjoisosassa hienojakoisen maalajin reunoilla on edellisten lisäksi paljon karkearakeista maalajia eli soraa, hiekkaa ja karkeaa hietaa. Pieni savialue sijaitsee Antilan ja Kuivakankaan välissä ja Marjakeitaan alue maaperältään on turvetta.
3.2. Vesistöt ja ranta-alueet	Kauhajoen pikkujärvistä alkunsa saava Karvianjoki on 110 kilometriä pitkä ja laskee kolmena haarana Selkämereen Merikarvialla, Ahlaisissa ja Porissa. Joen vesi on runsasravinteista humusvettä, jota tekevät ruskeammaksi ja hieman happamammaksi soilta jokeen laskevat vedet. Pohjankankaalta jokeen laskevat sivupurojen vedet ovat hyvälaatuista ja tekevät joen veden keskimäärin välttäväksi. Karvianjoen vieressä oleva Kynnärjärvi saa vetensä Pohjankankaan lähteistä. Järvi on rehevä, vaikka sen läpi virtaa paljon pohjavettä. Kankaanpään puolella ranta-alueet ovat alavia ja osin tulvanalaisia. Yläjuoksulla joen varret ovat usein jyrkkiä sekä hyvin puustoisia. Karvianjoki mutkittelee syvässä uomassa ja sen varrella kasvavien puiden latvat ovat muun maaston korkeudella. Karvianjokeen yhtyy monia pienempiä jokia, luomia ja ojia, kuten Pukanluoma, Kodesjoki ja Paholuoma. Karvianjoen vesistöä voidaan pitää Pohjois-Satakunnan tärkeimpänä vesistönä ja alueellisena luonnonvarana.
3.3. Luonnonhistorian erityispiirteet	Alueella risteää kaksi murroslaaksoa eli kallioperän murtumalinjan muodostamaa laaksojaksoa. Murroslaaksot ovat alueen matalimpia kohtia ja yhdessä Hämeenkaan ja Pohjankankaan kanssa muodostavat alueen maisemalle rungon. Luode-kaakko -suuntainen pitkä murroslaakso kulkee alueen halki ja sen varrelle ovat syntyneet mm. Kynnärjärvi, Kankaanjärvi, Ruokojärvi, Kuolemainen ja Vihteljärvi sekä Karvianjoki sekä siihen laskeva Aumanoja. Karvianjoki suuntaa murroslaaksojen risteyskohdassa pienempään, koillinen-lounas -suuntaiseen murroslaaksoon, joka kulkee alueen länsipuolelta.
3.4. Kasvillisuustyypit	Honkajoki sijoittuu kasvimaantieteellisessä aluejaossa keskiboreaalisen Pohjanmaan vyöhykkeen etelärajalle ja Kankaanpää sijoittuu pääosin samalle alueelle, mutta osittain myös eteläboreaalisen Pohjanmaan rannikon vyöhykkeeseen. Metsätyypiltään alue on keskiboreaalista havumetsätyyppiä. Jokivarren luonnontilaiset tai lähellä luonnontilaa olevat alueet ovat usein monilajisia lehtoja ja lehtomaisia kankaita, vaikka suuri osa näistä on muutettu viljaviksi pelloiksi.
3.5. Arvokkaat luontokohteet	Karvianjoki välillä Lankoski-Jyllinkoski, Pukanluoma ja Karvianjoen kosket kuuluvat Natura 2000-verkoston. Rajamaan luonnonsuojelualue (määräaikaisesti rauhoitettu) sekä Sillanpää ja Vanhatalon nimiset yksityisten mailla olevat luonnonsuojelualueet sijaitsevat Pukanluoman varrella. Koukunkylän alueella on neljä Satakunnan maakuntakaavassa osoitettua arvokasta kallioaluetta.

3.6. Eläimistö ja kasvilajisto	Karvianjokilaaksossa elää runsas linnusto, joista pääosa pesii joenvarressa. Muuttomatalla olevat linnut pysähtyvät lepäämään ja ruokailemaan koko Karvianjokilaakson alueella; pelloille, metsäsaarekkaisiin ja reunavyöhykkeisiin. Arvokkain alue linnuston kannalta on Paattikoskelta Ala-Honkajoille. Kynärjärvi on valtakunnallisesti arvokas lintujärvi. Alueella pesii ja ruokailee useita uhan-alaisia lintulajeja, kuten sinisuohaukka. Vahokosken ranta-alueella ja Paholuomassa elää uhanalainen liito-orava. Lähdevetisissä puhtaissa puroissa (latvapuroissa) elää mm. luontaista kantaa oleva tammukka eli purotaimen, jota on myös istutettu vesistöön. Uhanalaisen jokihelmisimpukan elinympäristö sijoittuu Rakennuskoskelle. Uhanalaisista kasveista alueella tunnetaan ketoneidonlukko.
3.7. Ilmasto	Seudulla vuoden keskilämpötila on +3,5 - 4,0 °C ja vuotuinen sademäärä 650 - 700 mm. Terminen kasvukauden pituus on 165-170 vrk. Vallitsevat tuulet puhaltavat etelästä ja lounaasta Kankaanpään alueella ja Honkajoella vuotuisessa tuulijakautumassa etelä- ja kaakkoistuulet ovat vallitsevia. Pienilmastollisesti kylmiä alueita ovat rinteet, jotka suuntautuvat luoteeseen, pohjoiseen tai koilliseen, koska niillä auringon lämmittävä vaikutus on pienin ja pohjoisesta puhaltavat kylmät tuulet. Avointen viljelysalueiden laidat ovat usein tuulisia ja siten pienilmastollisesti metsäisiä alueita viileämpiä. Laaksoihin muodostuu alueita, joissa pienilmasto on muita alueita kylmempi. Etenkin kosteilla soisilla ja turveperäisillä alueilla ilmasto on viileä. Kylmä ilma laskeutuu maaston alimmille kohdille ja paikoin muodostuu ns. kylmänilmanjärviä, joihin kertynyt kylmä ilmassa ei pääse poistumaan alueelta maastonmuotojen tai tiheän puuston takia. Karvianjoen rannat ovat kylmiä alueita. Honkajoella eri tuulien suunnat aiheuttavat tuulisuutta jokilaaksoa pitkin pohjoiseen.
3.8. Maisemarakenne	<p>Karvianjokilaakson muodostuu murroslaaksoista sekä kankaiden välissä kumpuilevista pienpiirteisistä, metsäisistä moreeniselänteistä. Seutu on hyvin metsäistä ja metsätalouteen liittyvät elinkeinot ovatkin seudulla tärkeässä asemassa. Koska savikoita on vähän, ainoastaan joidenkin pienehköjen jokien varsilla, eivät olosuhteet ole niin suotuisat maanviljelylle kuin muualla Satakunnassa. Peltojen vähäisyydestä huolimatta maisema-alueella toistuvat pienet kumpuilevat peltokuviot maisemassa melko taajaan. Peltomaisemat sijaitsevat jokien läheisyydessä, valtaosa sijaitsee murroslaaksoissa. Murroslaaksoihin on kallioperän syvään murtumaan kertynyt paksult hienojakoista maainesta, joten näillä alueilla maaperä on viljavampaa kuin moreenikerrosten päälle muodostuneilla ohuilla ja pienialaisilla savi- tai hiesukerrosalueilla. Alue on verrattain harvaan asuttua ja olemassa oleva asutus on sijoittunut useimmiten pienten jokien ja laaksojen tuntumaan. Myös torppariasutuksen ja pika-asutuksen vaikutus on nähtävissä metsäkulmilla.</p> <p>Karvianjokilaakson sijoittuu maisemamaakuntien vaihtumisvyöhykkeelle. Eteläinen osa kuuluu Lounaismaan ja pohjoinen Suomenselän maisemamaakuntaan. Maisemassa se näkyy viljelyalueiden / jokilaakson peltojen muutoksena kumpareisemmasta tasaisemmaksi.</p>
4. KULTTUURISET OMINAISPIIRTEET	
4.1. Arkeologinen kulttuuriperintö	Karvianjokilaakson alueella tunnetaan noin 20 muinaisjäännettä, joista 17 on kivikautista asuinpaikkaa, kaksi ajoittamatonta kivirakennetta ja yksi historiallisen ajan kulkuväylä.
4.2. Maiseman kulttuurihistoria	<p>Karvianjokilaakso asutettiin jo esihistoriallisella ajalla. Erätalouden aikana alue toimi ikaalislaisten eräalueina. Kynärjärven talo on ensimmäinen, josta on tietoa ja se on perustettu 1620-luvulla. Honkajoella oleva Kodesjoensuun tila on perustettu vuonna 1693. Jo 1700-luvulta on tietoa maisema-alueella ja Ala-Honkajoella olleesta pysyvästä asutuksesta. Karvianjokilaakson asutuksen tiivistyessä elinkeinot muuttuivat. 1700-luvun lopulla jokilaakson alueella ollut asutus sai elantonsa karja- ja metsätalouden tuotteiden myynnistä. Suomen sodan jälkeen Karvianjoella oli tärkeä merkitys tervan valmistuksessa ja puutavaran uitossa Merikarvialle ja Poriin. Kaupankäyntiä helpotti 1830-luvulla rakennettu tie Kankaanpäästä Noormarkkuun. Myyntitalouden lisäksi jokilaakson alueella oli omavaraistaloutta. Agraarisuus oli alueelle leimaa antava piirre aina 1950-luvulle asti. Alueella rakennettiin sahoja ja myllyjä vilkkaasti 1800-luvun lopulta 1900-luvulle asti. Tukinuitto päättyi Karvianjoessa 1950-luvulla. Kynärjärven kuivatus alkoi 1800-luvun lopussa ja se vaikutti vielä 1900-luvun puolivälissä järven lähialueisiin. Syntyneillä vesijättömailla harjoitettiin maanviljelyä.</p> <p>Historiallinen, jo 1800-luvun puolivälissä käytössä ollut tiestö on edelleen osittain alkuperäisillä sijoillaan. Vanha Pohjanmaantie ja Karvianjoen länsirannan Koukuntie ovat pääosin alkuperäisellä paikallaan. 1800-luvun lopulla pohjoiseen vievä pääliikenneväylä siirtyi joen itäpuolelle ja Honkajoen keskusta sai suoran tieyhteyden Karviaan. Peltoala oli moninkertaistunut 1800-luvun puolivälissä 1926-luvulle tultaessa. Joen varressa oli vielä 1850-luvulla runsaasti niittyjä, mutta 1920-luvulla niiden määrä oli vähentynyt peltojen laajentuessa hyvin lähelle vesirajaa. Peltojen raivaaminen muutti Karvianjoen varren maisemaa huomattavasti avoimemmaksi vielä 1970-luvulle saakka. Vanha rakennuskanta sijaitsee historiallisten teiden varsilla sekä peltojen ja metsien reunavyöhykkeillä.</p>
4.3. Maiseman kannalta merkittävät elinkeinot	Maanviljely sekä metsätalous.
4.4. Rakennettu ympäristö	Karvianjokilaakson vanha rakennuskanta on keskittynyt historiallisten teiden varsille ja uudempi rakennuskanta nykyisen päätien tuntumaan. Rakentaminen on suhteellisen väljää ja keskittynyt metsien, peltojen ja uomien tuntumaan. Metsäiset saarekkeet ovat rakennettuja. Alueella säilynyt vanhin rakennuskanta on 1800-luvun lopulta.

4.4.1. Alueelle tyypillinen ja perinteinen asutustyyppi	Asutus on keskittynyt teiden varsille, joen varteen sekä peltojen ylärinteille metsien reuna-alueille. Vanha, paikoin runsas rakennuskanta, edustaa tyypillistä perinteisessä asussa säilynyttä talonpoikaisarkkitehtuuria Karvianjokilaaksossa.
4.4.2. Nykyisen asutuksen suhde muinaisjäännösten sijaintiin	Muinaisjäännökset sijaitsevat nykyisen asutuksen läheisyydessä.
4.4.3. Rakennetun ympäristön inventoinnit	RKY1993 alueet: Karvianjoen ja Karvianjoen (kynärjärven) kulttuurimaisema Maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt 2005: Hapuan kulttuurimaisemat, Kynärjärven kulttuurimaisema, Karvianjoen kulttuurimaisema, Vatajankylän kulttuurimaisema, Pitäjänkosken jokimaisema, Paastonkylän kulttuurimaisema, Pappilankylän kulttuurimaisema, Lankoski, Karvianjoen kulttuurimaisema välillä Patokoski - Lahdenperä ja Rakennuskoski - Jyllinkoski kulttuurimaisema.
4.4.4. Muita maiseman kannalta merkittäviä rakennuksia ja rakenteita	Honkajoen kyläkuvaa hallitsee vanha puukirkko, joka on rakennettu vuosina 1804-1810. Jokirannassa sijaitsee Lankosken vanha talonpoikaistila, jonka pitkä päärakennus on vuodelta 1770 ja museokäytössä oleva mylly vuodelta 1878. Lähelle siirretty vanha lainamakasiini on vuodelta 1852. Pappilankylän yhdistyskäytössä oleva pappilarakennus on rakennettu vuonna 1899. Lankoskella joen varressa on säilynyt käyttökuntoinen 1800-luvun alussa rakennettu myllyrakennus. Myllykokonaisuuteen kuuluva pato ja myllyjuopa ovat myös säilyneet. Honkajoen kirkonkylän puinen jugendtyylinen koulu on rakennettu vuonna 1919. Pukanluoman yli johtava yksikaarinen kivisilta on vuodelta 1898. Vatajankosken Sähkö on perustettu vuonna 1926 ja samalta ajalta on kosken varrella oleva sementtinen voimalaitos, mylly sekä voimalaitoksen hoitajan asunto. Nykyinen voimalaitos on vuodelta 1951. Vatajankylän kokonaisuuteen kuuluu myös vuodelta 1947 oleva vanha koulu. Vanha rakennuskantaa on säilynyt myös Laurin ja Honkasalon tiloilla.
4.5. Perinnemaisemat	Hongankylässä on kolme erityistuella olevaa lohkoa. Kavokosken laidun (kaksi osainen) M+, Tarhasaaren kallioketo, Seppälän haka, Antinluoman jokivarsiniitty P+ ja Kiviojan laitumet (kaksi osainen).
4.6. Identiteettitekijät, symbolitekijät	Hapuan kylän maisema-alueen keskellä oleva pieni kohouma tunnetaan Piiskurinmäen rangaistuspaikkana.
4.7. Matkailu- ja virkistyskäyttö	Kynärjärven alueelle on suunniteltu ulkoilureitti. Veneväylä/melontareitti kulkee pitkin Karvianjokea.
4.8. Kuvailu, kulttuuripiirteet	Karvianjokilaakso edustaa hyvin jokivarren pitkään viljeltyä viljelymaisemaa vanhoine rakennuksineen. Paikoin paikallista talonpoikaisarkkitehtuuria edustavaa rakennuskantaa on säilynyt runsaasti, kuten Patokoski-Lahdenperän alueella. Asutus on keskittynyt peltojen ylärinteille teiden varrelle, harjanteille, alavimmille alueilla metsäsaarekkeisiin tai joen varteen. Vanhaa rakennuskantaa on säilynyt tasaisesti koko jokilaakson alueella. Kynärjärven alueella on vesijättömaan leimaava maisema-alue. Uudisrakentaminen on yleensä keskittynyt pääteiden varteen, mutta myös peltojen reunavyöhykkeille eli perinteisille asuinalueille. Paikoin uudisrakennukset/uudisrakentaminen erottuvat maisemasta suurine talousrakennuksineen ja perinteisistä rakennuspaikoista poikkeavasta sijainnista. Alue edustaa Pohjois-Satakunnan järvisuudun hyvin säilynyttä joenvarren kulttuurimaisemaa, missä verrattain harva asutus on sijoittunut pääasiassa joen laakson tuntumaan.
5. MAISEMAKUVA	Karvianjoen maisema-alue edustaa Pohjoissatakuntalaista jokilaaksomaisemaa, jolle on tyypillistä kuivat hiekkakankaat, laajat suoalueet, paikoin laakeat ja toisaalta jylhät seudut. Laaksoa rajaavat metsäiset, hajanaiset ja soistuneet selänteet. Selkeämpänä maisemasta nousevat laaksoa rajaamaan monet kankaat laakson kummallakin puolella esim. Hirvikangas, Pieksukangas ja Pyykangas. Laakson pohjalta nousevia kumpareita esiintyy Rajasalonkylän alueella. Karvianjokilaakso on arvokasta maisema-aluetta, jossa on kulttuurimaisema-alueiden lisäksi useita merkittäviä yksittäisiä kohteita. Maisemaa hallitsee avoin maalaismaisema viljeltyineen peltoineen ja tilakeskuksineen. Avoimen laakson reunoja rajaavat mäenrinteiden havupuumetsiköt. Laakson pohjalla virtaa lehtipuuston reunustama Karvianjoki kapeana luomana. Jokeen liittyy mutkittelevia, kapeita ja puustoisia luomia. Maisemakuvassa vaihtelua tuovat pienet metsäsaarekkeet, joen mutkat, kallioalueet ja pienet kylät ja pihat laakson korkeimmilla kohdilla.
6. RAJAUS	Karvianjokilaakson maisema-alueeseen kuuluu etelässä Hapuan kylän kumpuileva viljelylaakso, joka liittyy Kynärjärven vesijättömaisemaan viljelylaaksoon. Maisema-alueen raja jatkuu laakson muotoja noudattaen pohjoiseen, ottaen mukaan viljelysten reunavyöhykkeitä. Vatajakosken ja Kuivakankaan välisellä alueella maisema-alue on kapea ja se käsittää lähinnä joen ja sen varrella olevia peltoja. Kuivakankaan jälkeen aukenevat tasaiset laajat joenvarren viljelyalueet, jotka kaareutuvat joen mukaan, kiertäen turvetuotantoalueena olevan Marjasuon. Karvianjokeen laskevan Kodesjoen varrella olevat Honginnevan peltoalueet liittyvät myös maisema-alueeseen. Katkon kylän alueella maisema-alueen keskellä ovat Kallionmäki ja Heiskanmäki. Jyllinkosken kohdalla alue jatkuu pohjoiseen Lauhalaan ja aina kunnan rajalle saakka. Idässä maisema-alue päättyy Vahokoskeen. Karvianjokeen laskevan Pikkujoen pellot sekä Pukarajärven lehtomaiset metsät kuuluvat maisema-alueeseen.

7. KUVAILUTEKSTI

Maisemakuva:

Karvianjokilaakso on muodostunut murroslaaksoista sekä kankaiden välissä kumpuilevista pienpiirteisistä, metsäisistä moreeniselänteistä. Paikoitellen Karvianjokea ei näy maisemassa, koska joki kiemurtelee välillä lehtomaisen puuston keskellä. Useissa kohdissa joki virtaa laakson keskellä usean metrin syvyisen uoman pohjalla. Virratessaan muun maaston kanssa samalla tasolla joki on voimakkaasti läsnä maisemassa. Peltomaisemat sijaitsevat joen läheisyydessä ja valtaosa pelloista laskee jokea kohti. Valtaosa laajimmista ja yhtenäisimmistä peltoalueista sijaitsee murroslaaksoissa. Karvianjokilaaksoon liittyvät Kodisjoen ja Pikkujoen tasaiset peltolakeudet eroavat muuten kumpuilevasta ja vaihtelevasta joenvarren viljelymaisemasta.

Alueelle tyypillistä ovat kuivat hiekkakankaat, laajat suoalueet, paikoin laakeat ja toisaalta jylhät seudut. Laaksoa rajaavat metsäiset, hajanaiset ja soistuneet selänteet. Etelän kumpuilevat jokeen laskevat viljellyt rinteet, pohjoisen paikoin tasaiset, alavat ja laajat sivujokilaaksot tuovat maisemakuvaan vaihtelua. Karut havupuita kasvavat selänteet vaihtuvat laakson keskellä mutkittuvan joen lehtomaisiin metsiköihin. Seutu on hyvin metsäistä ja metsätalouteen liittyvät elinkeinot ovatkin seudulla tärkeässä asemassa. Koska savikoita on vähän, niitä on ainoastaan joidenkin pieneköjen jokien varsilla, eivät olosuhteet ole yhtä suotuisat maanviljelylle kuin muualla Satakunnassa. Karvianjokilaakso edustaa Pohjois-Satakunnan hyvin säilynyttä joenvarren kulttuurimaisemaa. Paikoin talonpoikaisarkkitehtuuria edustavaa rakennuskantaa on säilynyt runsaasti, kuten Patokoski-Lahdenperän alueella. Keskimäärin vanhaa rakennuskantaa on säilynyt tasaisesti koko jokilaakson alueella. Asutus on keskittynyt peltojen ylärinteille teiden varsille sekä harjanteille. Alavimmilla alueilla asutusta on metsäisissä saarekkeissa tai joenvarressa.

Luonnonpiirteet:

Karvianjokilaakso on muodostunut murroslaaksoista sekä kankaiden välissä kumpuilevista pienpiirteisistä, metsäisistä moreeniselänteistä. Alueella risteää kaksi murroslaaksoa eli kallioperän murtumalinjan muodostamaa laaksojaksoa. Murroslaaksot ovat alueen matalimpia kohtia ja yhdessä Hämeenkaan ja Pohjankankaan kanssa muodostavat alueen maisemarungon. Luoteis-kaakko-suuntainen pitkä murroslaakso kulkee alueen halki ja sen varrelle ovat syntyneet muun muassa Kynnärjärvi sekä Karvianjoki. Karvianjoki suuntaa murroslaaksojen risteyskohdassa pienempään, koillis-lounaissuuntaiseen murroslaaksoon, joka kulkee alueen länsipuolelta. Murroslaaksojen kallioperän syviin murtumiin on kertynyt paksultti hienojakoista maa-ainesta. Tämän johdosta laaksojen maaperä on viljavampaa kuin selänteiden moreenikerrosten päällä, joilla on suhteellisen ohuita ja pienialaisia savi- tai hiesukerroksia.

Karvianjokilaaksossa elää runsas linnusto, joista pääosa pesii joenvarressa. Muuttomatalla olevat linnut pysähtyvät lepäämään ja ruokailemaan Karvianjokilaakson alueen pelloille, metsäsaarekkeille ja reunavyöhykkeille. Linnuston kannalta arvokkain alue on Paattikosken ja Ala-Honkajoen välinen alue. Kynnärjärvi on valtakunnallisesti arvokas lintujärvi. Alueella pesii ja ruokailee useita uhanalaisia lintulajeja. Vahokosken ranta-alueella ja Paholuomassa on tavattu muun muassa uhanalaista liito-oravaa. Lähdevetisissä puhtaissa puroissa (latvapuroissa) elää muun muassa luontaista kantaa oleva tammukka eli purotaimen, jota on myös istutettu vesistöön. Uhanalaisen jokihelmisimpukan elinympäristö sijoittuu Rakennuskoskelle.

Kulttuuripiirteet:

Karvianjokilaakso asutettiin jo esihistoriallisella ajalla. Alueelta tunnetaan monia kivikautisia asuinpaikkoja. Erätalouden aikana alue toimi ikaalislaisten eränautinta-alueena. Kynnärjärven talo on perustettu 1620-luvulla ja se on ensimmäinen talo, josta on tietoa. Honkajoella oleva Kodesjoensuun tila on perustettu vuonna 1693. Jo 1700-luvulta on tietoa maisema-alueella Ala-Honkajoella olleesta pysyvästä asutuksesta. Karvianjokilaakson asutuksen tiivistyessä elinkeinot muuttuivat. 1700-luvun lopulla jokilaakson alueella ollut asutus sai elantonsa karja- ja metsätalouden tuotteiden myynnistä. Suomen sodan jälkeen Karvianjoella oli tärkeä merkitys tervan valmistuksessa ja puutavaran uitossa Merikarvialle ja Poriin. Kaupankäyntiä helpotti 1830-luvulla rakennettu tie Kankaanpäästä Noormarkkuun. Myyntitalouden lisäksi jokilaakson alueella oli omavaraistaloutta. Agraarisuus oli alueelle leimaa-antava piirre aina 1950-luvulle asti. Alueella rakennettiin sahoja ja myllyjä vilkkaasti 1800-luvun lopulta 1900-luvulle asti. Tukinuitto päättyi Karvianjoessa 1950-luvulla. Kynäsjärven kuivatus alkoi 1800-luvun lopussa ja se vaikutti vielä 1900-luvun puolivälissä järven lähialueisiin. Syntyneillä vesijättömailla harjoitettiin maanviljelyä.

Historiallinen, jo 1800-luvun puolivälistä alkaen käytössä ollut, tiestö on edelleen osittain alkuperäisillä sijoillaan. Vanha Pohjanmaantie ja Karvianjoen länsirannan Koukuntie ovat pääosin alkuperäisillä paikoillaan. 1800-luvun lopulla pohjoiseen vievä pääliikenneväylä siirtyi joen itäpuolelle ja Honkajoen keskusta sai suoran tieyhteyden Karviaan. Peltoala on moninkertaistunut 1800-luvun puolivälistä 1926-luvulle tultaessa. Joen varressa oli vielä 1850-luvulla runsaasti niittyjä, mutta 1920-luvulla niiden määrä oli vähentynyt peltojen laajentuessa lähelle joen rantoja. Peltoja raivattiin, mikä muutti Karvianjoen varren maisemaa huomattavasti avoimemmaksi vielä 1970-luvullakin. Vanha rakennuskanta sijaitsee historiallisten teiden varsilla sekä peltojen ja metsien reunavyöhykkeillä.

	<p>Honkajoen kyläkuvaa hallitsee vanha puukirkko, joka on rakennettu vuosien 1804-1810 välisenä aikana. Jokirannassa sijaitsee Lankosken vanha talonpoikaistila, jonka pitkä päärakennus on vuodelta 1770 ja museokäytössä oleva mylly vuodelta 1878. Tilan lähelle siirretty vanha lainamakasiini on vuodelta 1852. Pappilankylän yhdistyskäytössä oleva pappilarakennus on rakennettu vuonna 1899. Lankoskella joen varressa on säilynyt käyttökuntoisena 1800-luvun alussa rakennettu myllyrakennus. Myllykokonaisuuteen kuuluvat pato ja myllyjuopa ovat myös säilyneet. Honkajoen kirkonkylän puinen jugendtyylinen koulu on rakennettu vuonna 1919. Pukanluoman yli johtava yksikaarinen kivilta on vuodelta 1898. Vatajankosken Sähkö on perustettu vuonna 1926 ja samalta ajalta ovat kosken varrella oleva sementtinen voimalaitos, mylly sekä voimalaitoksen hoitajan asunto. Nykyinen voimalaitos on vuodelta 1951. Vatajankylän kokonaisuuteen kuuluu myös vuodelta 1947 oleva vanha koulu. Vanhaa rakennuskantaa on säilynyt myös Laurin ja Honkasalon tiloilla.</p>
8. ARVIOINTI	
8.1. Arvoluokka	Maakunnallinen
8.2. Arviointiteksti	Alue edustaa Pohjoissatakuntalaista joenvarren kulttuurimaisemaa, jossa yhtenäisimmät peltoalueet sijoittuvat Karvianjoen varteen syntyneille savikoille kapeahkona ketjuna. Alueella on säilynyt rakennusperintöä, joka on sijoittunut maisemaseudulle tyypillisesti joenvarren tuntumassa olevien teiden varteen. Alueella harjoitetaan maanviljelyn lisäksi karjataloutta ja metsätaloutta.
9. LIITTEET	
9.1. Karttaliitteet	
9.2. Valokuvat	0647, Näkymä Karvianjoelle.
	0663, Näkymä Karvianjoelle.
	0890, Näkymä koilliseen Karvianjoelle.
	0906, Näkymä lounaaseen Karvianjoelle.
	1049, Näkymä Kyynärjärvelle.
	1044, Näkymä Kyynärjärvelle.
	0484, Näkymä kaakkoon.
	1117, Näkymä itään Kankaanpään.